

4,5 méter átmérőjű nagyszárítóhengerrel. A gépet az olasz Overmeccanica gyártja, a beszállítók Európa legjobb, hazánkban is ismert gépészeti, műszer-elektromos és energetikai cégei.

Az új gyár elsődleges célja, hogy jó minőségű alappapírokkal (kozmetikai, zsebkenő, szalvéta, konyhai töröl- és toalettpapírokkal) lássa el a hazai feldolgozó üzemeket ezért a gyártó csarnokhoz jelentős méretű raktár csat-

lakozik. Egy második lépcsőben sor kerülhet néhány kisebb feldolgozó gép telepítésére is.

Az alapkő-letételt követően azonnal megkezdődtek a csarnok alapozásához szükséges földmunkák, az épület nyár végére készül el, a szerelés szeptemberben kezdődik és papírgép indítására 2007 elején kerül sor.

Térpál Sándor

Gabányi Andor

Isten éltesse Gabányi Andort, aki július 16-án ünnepli 90. születésnapját. Gabányi Andor az Ozalid Vállalat igazgatójaként, majd a Papíripari Vállalat kereskedelmi Igazgatósága vezetőjeként szakmánk meghatározó egyénisége a papírfeldolgozás területén.

Aki komolyan vette a „kiművelt emberfők” fontosságát Interjú Rózsahegyiné Kalmár Verával

A 80. születésnapját ünneplő Rózsahegyi Tiborné, Kalmár Vera bemutatása a magyar papíripar sok szereplője számára felesleges lenne, hiszen évtizedeken át ismerték, mindennapi munkakapcsolatban voltak vele. De mivel – szerencsére – mindig vannak újszülöttek, bemutatjuk őt.

Vera 30 éven keresztül vezette a Papíripari Kutatóintézet műszaki könyvtárát, ugyanebben az időben a Papír- és Nyomdaipari Műsza-

ki Egyesület nélkülözhetetlen munkatársa, a Papíripar c. szaklap szerkesztőbizottságának meghatározó tagja.

Erről a röviden megfogalmazott hosszú időszakról kérdezzük most, beszéljünk talán először a papíripari műszaki könyvtárról.

Alig alakult meg 1949-ben a Papíripari Kutatóintézet, amikor 1950-ben itt kezdte dolgozni és dr. Vámos György igazgatósága alatt Magyarországon első ízben létrehozottak egy papíripari

műszaki könyvtárat, amely azóta is megvan és most is az általatok elképzelt ügyet szolgálja. Mi volt számodra ebben a kezdeti időszakban fontos, szép, nehéz?

– 1950 szeptemberében kerültem az intézetbe. Vámos igazgató hallatlan ambícióval vezette az intézetet, s különös gondja volt a könyvtárra.

Nekem elsősorban a papírszakmát kellett megtanulni. Az Állami Műszaki Főiskola papíripari tanszékének előadásait hallgattam, segítettem a jegyzetek készítésében, így ebből is tanultam, részt vettem az intézeti laboránstanfolyamokon stb. Közben a könyvtáros szakmát is el kellett sajátítani különböző könyvtáros, dokumentációs és bibliográfiai szaktanfolyamokon.

Nagy ösztönző erőt adott az, hogy két fiamról kellett gondoskodnom, mert férjemre betegsége miatt nem számíthattam. Ő 1952-ben meg is halt.

Nehéz volt, hogy az 50-es évek elején a nyelvvizsgákat 3 évenként meg kellett ismétetni.

Így német nyelvből 51-ben vizsgáztam felső fokon, majd 54-ben újra. Oroszból 51-ben és 53-ban középfokon vizsgáztam, majd 1954-ben szakfordítói oklevelet szereztem. Hasonlóképpen angolból és franciából is többször kellett vizsgáznia. Ez persze állandó tanulást jelentett.

Szakmai fejlődésemet elősegítette, hogy 1952-től az Országos Műszaki Könyvtár papíripari szakfordítójaként dolgozhattam. Rengeteget tanultam lektoraimtól, a szakma legkiválóbb szakembereitől.

Szép volt az, hogy a papíriparban dolgozhattam, mert a papírt a kultúra hordozójának tekintettem, s úgy éreztem – mint akkor talán mindannyian az intézetben – hogy egy pusztító háború után valami jóval járulunk hozzá egy jobb világ létrejöttéhez.

– Az interjú címével Széchenyi Istvánnak arra a meglátására utaltam, hogy Magyarország fejlődésének egyik legfontosabb tétjének tartotta a „kiművelt emberfőket”. A saját szakmádban, úgy hiszem neked is az volt a célod, hogy ebben a kiművelésben részt vegyél. Kik használták akkoriban a könyvtárat? Mennyire sikerült a kiművelés?

– A könyvtárat elsősorban a kutatók, az iparban dolgozó műszaki és gazdasági szakemberek, valamint a főiskolai, egyetemi hallgatók használták, de más iparágak (pl. csomagoló-, nyomdaipar) mérnökei és szakemberei is igénybe vették.

Ami a szakmai műveltséget illeti, a jó színvonalat úgy hiszem, bizonyította, hogy kutatóink és mérnökeink számos külföldi konferencián szerepeltek előadásokkal, papíripari szakkönyvek jelentek meg szép számmal és nagy példányszámban, új felsőoktatási jegyzetek készültek, s ezek az előadók és írók nagy mértékben támaszkodtak a műszaki könyvtár állományára és szolgáltatásaira. Azt hiszem, hogy munkánk nem volt eredménytelen.

– Erre az időszakra esik az is, hogy az intézetnek egyre szélesebb és tartalmasabb külföldi kapcsolatai lettek, ebben akkor sok munkát (levelezés, fordítás, a külföldi vendégekkel való foglalkozás) kapott a könyvtár, és főleg neked volt sok feladatod, hiszen négy nyelven beszél-

tél. Ez abban az időben elég ritka volt, bár a kollégák között sokan tudtak nyelveket. Beszélj arról, hogy szerezted meg ezt a nyelvtudást?

– A nyelvvizsgákról már szoltam. Kora gyerekkoromban már németül tanultam, s ha a nyári szünetekben mód volt rá, angolul is. A négy polgári elvégzése után két hónap alatt kellett felkészülni latinból, két év anyagát megtanulva, különbözeti vizsgára. A latin nagyon sokat segített a többi nyelv tanulásában. A gimnáziumban latint, németet, franciát tanultunk, s egy kicsit a görögbe is belekóstoltam. Szerettem a nyelveket, s kitűnő érettségivel szívem szerint nyelvszakra iratkoztam volna be az egyetemre, de ez 1944-ben volt, és így származásom miatt elutasítottak.

– Több ezer oldal szakmai szöveget fordítottál életedben nyelvekről és nyelvekre, sok kötetre valót, és ha elgondoljuk, hogy ez még a számítógép előtti korszakban volt, így technikailag vagy fizikailag is nagy teljesítmény. De elég sok társad volt ebben. Kik voltak ezek a kollégák?

– Először is Vámos György igazgató, aki angolul, németül, franciául és oroszul is tudott és ezeken a nyelveken diktálta a leveleket. Tudományos munkákat fordítottunk nagy élvezettel dr. Lengyel Pállal – az intézet akkori cellulózkémiai osztályának vezetőjével – hiszen ő német nyelvű középiskolába járt és anyanyelvi szinten beszélt németül. Gáti Péter, aki a Könnyűipari Minisztérium főosztályvezetője volt, Franciaországban végzett, ő is több nyelven beszélt, akárcsak dr. Morvay Sándor, a Könnyűipari Tervező Iroda munkatársa. Lektoraim között volt még Mérő Tibor, az intézet papírtechnológiai osztályának vezetője, aki aztán 92 éves koráig szolgálta a papíripart, és még sokan mások.

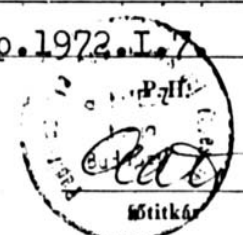
– A 70-es években volt a legnagyobb az intézet létszáma, a könyvtárban is akkor dolgoztak a legtöbben. Te nagyon szigorú főnök voltál, de nagyon sok tudást adtál át mindenkinek, meg azt a felfogást, hogy az Olvasó az első. Gondolom, hogy a nevelétesedből fakadt ez a munkamódszer, meg a háború utáni világ is formálta?

– Úgy éreztük, hogy kötelességünk mindent megtenni az olvasó minél jobb kiszolgálása érde-

kében. Ezt a magatartást próbáltam elfogadtatni azokkal, akik a könyvtárban velem dolgoztak. Tetűk a dolgunkat. Lehet, hogy a háború utáni érzés volt ebben a megalapozó, hogy ha már életben maradtunk, akkor próbáljunk meg tisztességesen élni és tőlünk telhetően segíteni másokat.

– Nem csak a papíripari műszaki könyvtár létrehozása fűződik a nevedhez, de igen sokat tettél a PNYME Papíripari szakosztályáért is. Ma már szinte hihetetlen, hogy „társadalmi munkában” mennyit dolgoztatok jó néhány kollégával együtt. Mesélj – mert az újszülötteknek ez szinte mese – erről a munkáról.

– Nagyon szerettük az egyesületi munkát, mert kötetlen volt, mert baráti körben éreztük magunkat, alá- és fölérendeltségtől függetlenül. Sok szakmai rendezvény volt. Én például nagyon kedveltem a nyomdászok korrektor körének a rendezvényeit, mert kiváló nyelvész előadókat hívtak meg, s rengeteget lehetett tanulni,

Papír- és Nyomdai Műszaki Egyesület	
TAGSÁGI KÖNYV	
Név	Kalmár Vera
Lakcím	I. Egres József u. 23.
Szül év, hely	Devecser, 1926.
Belépett	1951. január
Szakosztály	papíripari
Kelt	Bp. 1972. I. 7.
Sorszám	100
	
668396 - FNyV. 11 P	

ami sokat segített a könyvtári dokumentációs munkában is és a lapszerkesztésben is. Meg szeretném említeni, hogy a papíripari szaknyelv kialakítása volt egyik legfőbb gondunk – de országosan is minden szakmában. Így született meg a *Műszaki értelmező szótár sorozatban a Papíripar* című kötet 1964-ben, amelyen sokat dolgoztunk Katona Kálmánnal, Mérő Tíborral és Szőke Pállal együtt. Tanácsadók voltak Langer László, dr. Lengyel Pál, dr. Morvay Sándor és Nemes Andor. Ezt a munkát is az egyesület keretén belül végeztük.

– Az Egyesülethez tartozik a Papíripar című szaklap szerkesztése is. Most ünnepli majd 50. évfolyamát a lap. Te legalább 25 évig voltál a főszerkesztő jobbkeze a lapnál. Tudom, hogy ezt a munkát nagyon szeretted.

– A lapszerkesztést nagyon szerettem. Jó volt kapcsolatot tartani a cikkírókkal, biztatni őket munkájukban, segíteni a bibliográfiák összeállításában stb. Volt idő, amikor a nyomdába is eljártam segíteni a tördelésben, az oldalak összeállításában. Komoly feladat volt a műszaki rajzok elkészítése, különösen abban az időben, amikor Mérő Tibor műszaki szemléje virágkorát élte. Amióta a számítógép használata általánossá vált ezen a téren is, ezt már elképzelni is nehéz.

– Egy másik kedvenc munkád is az Egyesülethez fűződött egy darabig, a hagyományvédelem.

– A hagyományvédelem talán a papírtörténettel való foglalkozásra nyúlik vissza. Szép feladat volt, s ebben is sok lelkes munkatársam volt. Karczag Gábor szervezőképessége komoly mozgalommá fejlesztette a hagyományvédelmet. Helyi múzeumok alakultak Diósgyőrben, Szolnokon, Dunaújvárosban. Papírtörténeti kiadványaink voltak. Kapcsolatot tartottunk a papírtörténészek nemzetközi szövetségével, az IPH-val. Évente hagyományvédő konferenciákat szerveztünk, ezek voltak a máig folytatódó fehérműves napok.

A gutenbergalaxis bűvöletében különös jelentőséget tulajdonítottunk az íráshordozóként használt papírnak, és gyűjtögettük az írók, költők szép gondolatait a papírról.

Ezeket a hagyományvédelemi kiadványaink sorában meg is jelentettük.

– Hosszú szakmai pályafutásod rövid áttekin-téséből is nyilvánvaló, hogy nagyon sok érdemed van a papíriparban. Ezt a szokásos kitüntetésekkel el is ismerték, és ha ma megkérdeznék azokat a kollégákat, akik együtt dolgoztak veled, akik a könyvtárba jártak, vagy akár a könyvtáros szakma nagyjait, mind elismeréssel szólnának a munkádról. Neked mi ad jó érzést, elégedettséget, mi volt számodra pályádon a legszebb?

– Két dologra vagyok büszke – ami csak úgy mellékesen sikerült. Az egyik az, hogy kezdeményezésemre a Nemzetközi Könyvtáros Szövetségen (IFLA) belül megalakult a műszaki könyvtárosok szekciója, s ezen belül a magyar szekció is, amely nagyon eredményesen működik azóta is. A másik pedig az, hogy az akkor nagyon műszaki beállítottságú PNYME-be felvették a papírrestaurátorok körét.

A sokrétű papíripari műszaki tájékoztatás megszervezésén kívül az a tudat szerzett megnyugvást, hogy a munkát szerető és továbbfejlesztő munkatársak vitték tovább. Ezt ezúton is szeretném megköszönni.

Büszke voltam a nemzetközi kapcsolatokra. Csereviszonyban voltunk az USA-beli Institute of Paper Chemistry intézettel, a washingtoni Library of Congress könyvtárral, az európai papíripari kutatóintézetekkel és egyesületekkel. Különlegesen baráti volt a viszony a bratislavai és a prágai kutatóintézettel és az akkor még két Németország kutatóintézeteivel.

Felemelő érzés számomra, hogy az iparág szaklapja, a *Papíripar* ötven év után is él, s értő kezek gondozásában rendszeresen megjelenik. További eredményes tevékenységet kívánok a közreműködőknek.

Hadd búcsúzzam azzal, hogy köszönet papíripar a szép évekért!

– Nyolcvanadik születésnapodon sok szeretettel köszöntöttek a „papíripar” nevében, megelégedett, nyugodt, békés életet kívánok sok szeretettel. Isten éltesen Vera sokáig!

Tarján Ferencné